

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

KSE Institute

EDUCATION
CANNOT
WAIT

Профільна старша школа в дії:

уроки передпілоту та рішення для
150 пілотних ліцеїв

Центр дослідження освіти в надзвичайних ситуаціях (KSE Institute)
Жовтень 2026

Центр дослідження освіти в надзвичайних ситуаціях

Працюємо з 2025 року у структурі KSE Institute

2025–2026 – у межах Багаторічної програми стійкості MYRP (Education Cannot Wait)

10 завершених досліджень

- 8** спільно з Міністерством освіти і науки України
- 2** додаткові дослідження понад план

АНАЛІТИКА ДЛЯ РІШЕНЬ

На підтримку реформи НУШ, дуальної профосвіти, дистанційного навчання та інших освітніх змін

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Дашборд і калькулятор освітньо-професійного вибору

Модель оцінки освітніх втрат через повітряні тривоги

Сторінка Центру

**ЗАВЕРШИЛИ
У 2026 РОЦІ**

НМТ

Профільна середня освіта

Дистанційне навчання

Методологія дослідження

Кейс-стаді

15 фокус-груп

21 інтерв'ю

Опитування

341	учні(-ениці)	17 ліцеїв
175	учителі(-ки)	17 ліцеїв
442	батьки	19 ліцеїв
32	адміністрації	25 ліцеїв

Вибірка добровільна й не випадкова: результати описують учасників(-ць) передпілоту, а не всю систему.
Опитування 5–29 травня 2026 року.

01

Як обирають профілі й курси?

Які профілі й курси пропонують ліцеї, хто ухвалює рішення і що допомагає учням(-еницям) обрати те, що їм справді цікаво.

Формування профільної пропозиції

3 кластери — рамка МОН для всіх ліцеїв → **67** різних назв профілів — вибір 30 ліцеїв передпілоту

STEM	Соціально-гуманітарний	Мовно-літературний
11 математичний 9 фізико-математичний 8 ІТ 7 природничий 7 хіміко-біологічний + ще 25 назв медичний, нано-профіль, військово-інженерний...	10 історичний 5 суспільно-гуманітарний 4 мистецький 4 історико-правовий + ще 20 назв цифрова глобалістика, міжнародні відносини...	10 іноземна філологія 8 українська філологія 6 філологічний 4 лінгвістичний + ще 9 назв ІТ-філологія, східна філологія...

Що найбільше вплинуло на вибір профілів

92%
запит учнів(-ениць) і батьків

92%
готовність учителів(-ок)

рідше:
56% профілі, які вже були
20% співпраця із ЗВО
12% ліцей єдиний у громаді, тож потрібні всі галузі

Конкуренція за учнів та учениць

1 із 4

профілів у громадах, де кілька пілотних ліцеїв, повторює профіль сусіднього ліцею

найчастіше — хіміко-біологічний та історичний

«Коли ми набираємо в 10 клас, у нас теж є вибір, але він набагато менший... ліцеї конкурують між собою. Самі ми такої конкуренції не потягнемо»

— інтерв'ю з адміністрацією

Допрофільна підготовка

88%

ліцеїв проводять допрофільну підготовку

АЛЕ 54%

учнів(-ениць) кажуть, що вона допомогла визначитися

Що проводили ліцеї і що пам'ятають учні(-ениці)

Вибір профілів учнями(-еницями)

86%

зрозуміли, як обирати
профіль

ЧИМ КЕРУВАЛИСЯ УЧНІ ТА УЧЕНИЦІ, ОБИРАЮЧИ ПРОФІЛЬ

ІНТЕРЕС

62%

інтерес до
профільних
предметів

ПЛАНИ НА ВСТУП

57%

плани складати
НМТ із цих
предметів

42%

вступ на
спеціальність за
профілем

СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ

26%

залишитися
зі своїм
класом

25%

улюблені
вчителі(-ки)

16%

вплив
батьків

Хто обирав через інтерес чи плани на вступ, задоволеніший профілем: це підтверджує модель з урахуванням інших чинників.

Хто має обирати курси

Учителі та
вчительки

90%

вважають вибір
курсів важливим

Адміністрації

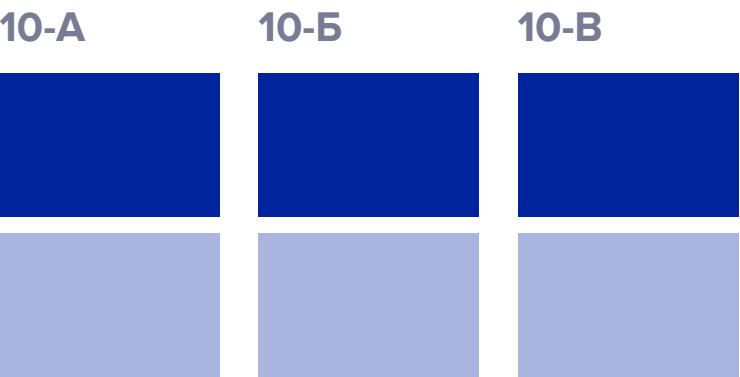
100%

вважають вибір
курсів важливим

Моделі організації вибору курсів

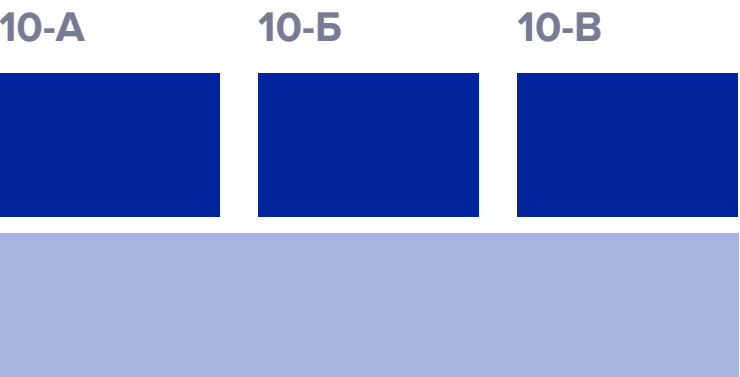
■ курси поглиблення профілю ■ курси вільного вибору

Вибір у межах класу
2 з 25 ліцеїв

Групи збігаються з класами;
підходить малим паралелям

Спільний вільний вибір
22 з 25 ліцеїв

Профільні курси — у класі,
вільні — для всієї паралелі

Змінні групи
2 кейси

Групи з різних класів:
профілів більше, ніж класів

Процедура вибору

71%

задоволені процесом вибору курсів

77%

обирали курси самостійно, без впливу батьків чи вчителів(-ок)

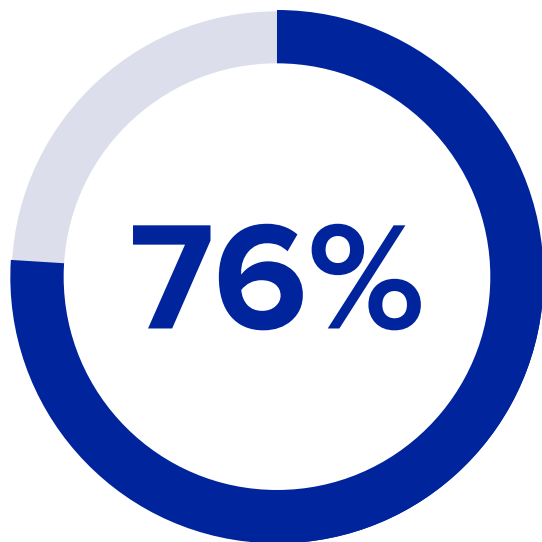
15%

незадоволені процесом вибору.
Що їм заважало:

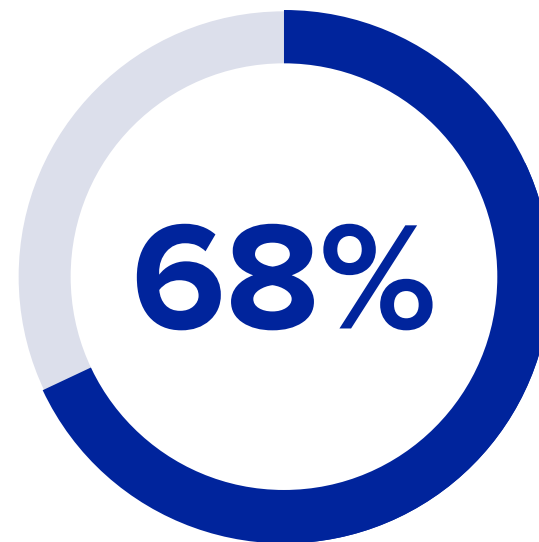
- немає цікавих курсів 52%
- бракує інформації про зміст курсів 46%
- замало часу на рішення 40%

«Учні так це уявляли: нам дозволять обирати що завгодно. А вийшло, що вони ніби примусово пішли на якусь географію, бо не було інших варіантів»

Ставлення до курсів

курси вільного вибору

курси поглиблення профілю

Чи сподобається курс, залежить і від того, чи вдалося обрати те, що справді хотілося.

НМТ

52%

учнів(-ениць) мотивує вчитися підготовка до НМТ

82%

учителів(-ок) бачать, що інтерес до предметів
поза НМТ падає

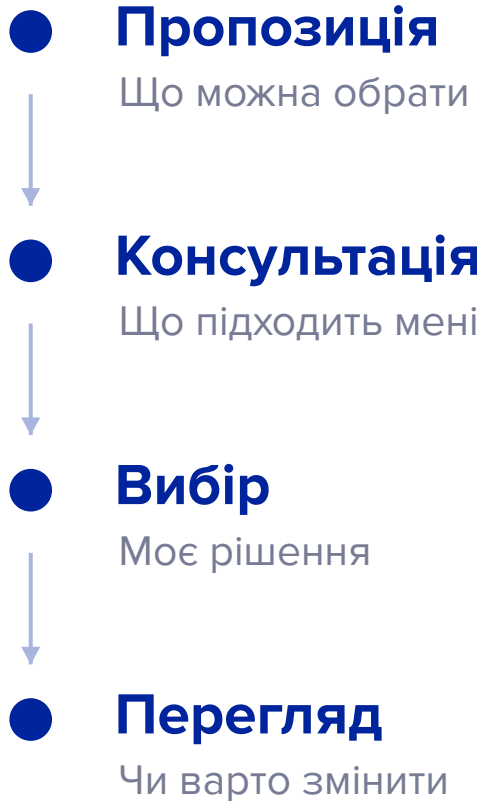
**«Хоч нам офіційно говорять
“відійти від НМТ”, ми не можемо.
Ці діти будуть складати НМТ — ми
не можемо тільки “зацікавлювати
їх предметом”, ми маємо їх
реально готувати до НМТ. І саме в
цьому зацікавлені батьки й діти»**

— інтерв'ю з представниками(-цями)
адміністрації

Вибір

Можливість обирати цінують.

Вибір стає реальним, коли є з чого обирати, вистачає інформації та можна передумати.

Цікаві учням(-еницям) курси з описами за кілька тижнів до вибору

Індивідуальна розмова про інтереси

Час на рішення й наперед оголошені правила набору груп

Період зміни курсу, про який знають усі

02

Чи готові вчителі й учні до змін?

Що потрібно вчителям(-кам), щоб викладати нові курси,
і як почувуються вчителі(-ки) та учні(-ениці) в перший рік реформи.

Готовність учителів

85%

учителів(-ок) готові викладати нові курси у своїй галузі

АЛЕ 63%

— міжгалузеві, інтегровані

Готові до міжгалузових курсів, за стажем

% учителів(-ок)

до 20 років

21–30 років

понад 30 років

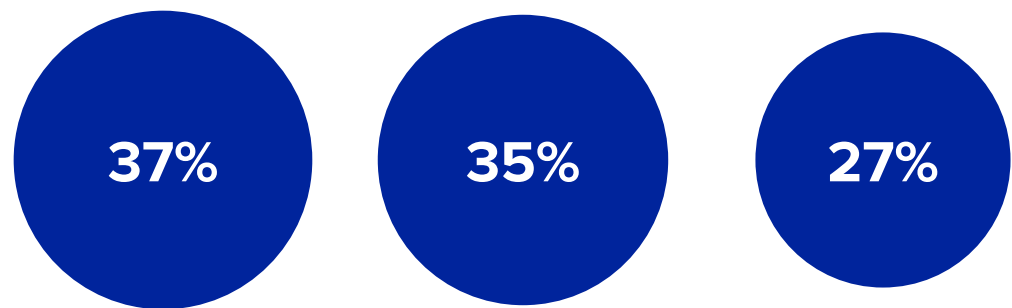
За яких умов: 82% вважають, що має бути доплата, 86% готові працювати за новими програмами з повним методичним забезпеченням.

Нові курси

ЩО НАЙВАЖЧЕ У ВИКЛАДАННІ НОВИХ КУРСІВ

% учителів(-ок), які викладають курси за вибором та інтегровані; можна було обрати кілька відповідей

ЗАБИРАЄ ЧАС

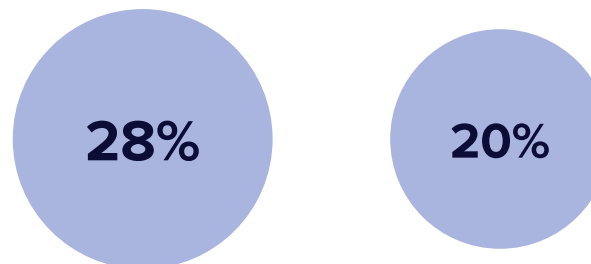

організаційно-
підготовча
робота

підготовка й
друк матеріалів

опанування
нового
матеріалу

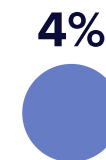
БРАКУЄ МАТЕРІАЛІВ

підручників

методичних
матеріалів

НЕЗРОЗУМІЛО

методики
авторів(-ок)
програм

«Зацікавити дітей тим, чим я сама не дуже володію, дуже важко»

— учителі(-ки), фокус-група

Кваліфікація і підвищення кваліфікації

91% учителів(-ок) вважають свою кваліфікацію достатньою

ТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

найчастіші відповіді, % опитаних; можна було обрати кілька тем

Учителі(-ки) — для себе

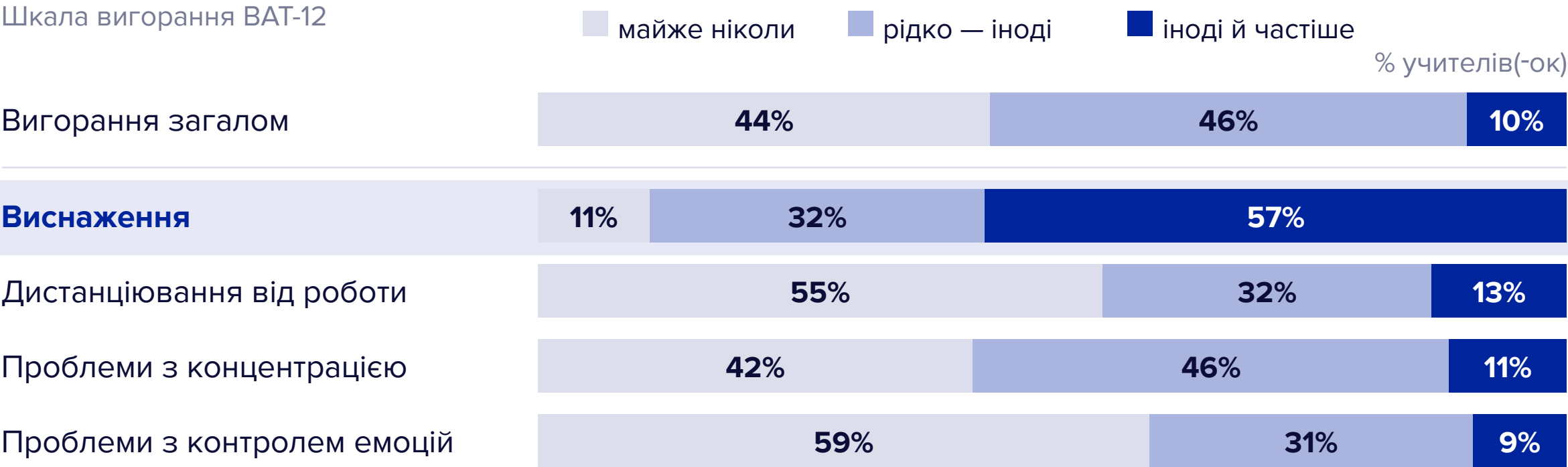
мотивація учнів(-ениць)	46%
сучасні методики викладання	45%
штучний інтелект у викладанні	45%
викладання інтегрованих курсів	44%

Адміністрації — для вчителів(-ок) закладу

стратегії оцінювання	69%
створення власних курсів	44%
викладання інтегрованих курсів	44%
мотивація учнів(-ениць)	41%

Навантаження і вигорання

Як часто вчителі(-ки) відчують ознаки вигорання

Виснаження пов’язане не з кількістю годин, а з тим, чи задоволені вчителі(-ки) обсягом навантаження.

Навантаження і тривога учнів та учениць

80%

учнів(-ениць) почуваються
втомленими

42,8 год

у середньому навчання на
тиждень

Високий рівень тривоги, % учнів(-ениць)

«Комфортна атмосфера у мене поки що є тільки на курсах за вибором. Там ми не боїмося говорити свою думку: вона не оцінюється, і ти не боїшся сказати щось “не те”»

— учениці, фокус-група

ГОТОВНІСТЬ

Учителі(-ки) готові до нових курсів у своїй галузі, до міжгалузевих — рідше.

Учнів(-ениць) втомлює навантаження, а не вибір.

- **Межа галузі**
Міжгалузеві курси

Спільне планування міжгалузевих курсів і навчання їхній методиці

- **Матеріали**
Не з нуля

Готовий методичний комплект до кожного нового курсу

- **Час**
На підготовку

Захищений час у розкладі для спільної підготовки

- **Справедливість**
Розподіл обов'язків

Прозорий розподіл нових обов'язків, а не однакове скорочення годин

03

Які умови потрібні ліцеям для запуску?

Приміщення, розклад, організаційна підтримка
і розуміння реформи учнями(-еницями) та батьками.

Простір

11 з 25 ліцеїв, де приміщень достатньо

14 з 25 ліцеїв, де приміщень бракує

10 — компенсують розкладом

4 — уже заважає

Яких приміщень бракує ліцеям

10 з 14 для групової роботи й самопідготовки

9 з 14 обладнаних предметних кабінетів

2 з 14 STEM-лабораторій

Розклад

47% адміністрацій назвали складним розклад із курсами за вибором

Курси в різний час

	10-А	10-Б	10-В
1 урок	Математика	Історія	Біологія
2 урок	курс за вибором	«ВІКНО»	Хімія
3 урок	«ВІКНО»	курс за вибором	курс за вибором
4 урок	Українська	Англійська	Фізика

Спільний час для паралелі

	10-А	10-Б	10-В
1 урок	Математика	Історія	Біологія
2 урок	Курс за вибором — уся паралель водночас		
3 урок	Хімія	Географія	Право
4 урок	Українська	Англійська	Фізика

«Якщо в період “вікна” дитина формально без уроку, є тривога — хто за неї відповідає? Де вона? Тому поставити все без “вікон” — це для нас дуже серйозний виклик»

— інтерв'ю з адміністрацією

Запуск реформи

НАВАНТАЖЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЙ

72%

кажуть, що обсяг роботи помітно зріс

38%

витрачають на впровадження понад 40 годин на місяць

22%

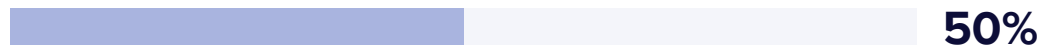
кажуть, що ця робота вже заважає іншим обов'язкам

НАЙСКЛАДНІШЕ, % АДМІНІСТРАЦІЙ

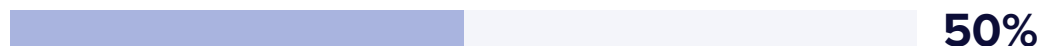
Закупівлі обладнання

Навчальний план із курсами за вибором

Ремонти

53%

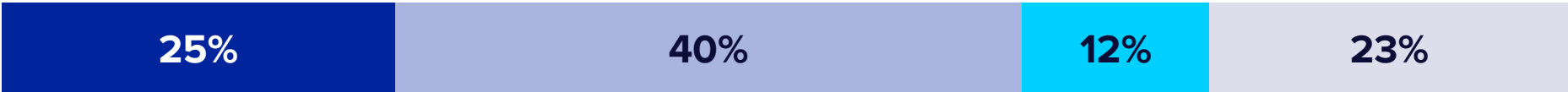
кажуть, що потрібного обладнання для оновлення простору немає на ринку

Ставлення до реформи

Чи буде реформа реалізована так, як заплановано?

■ так, як заплановано ■ у компромісному варіанті ■ не вийде або скасують ■ важко сказати

Учителі(-ки)

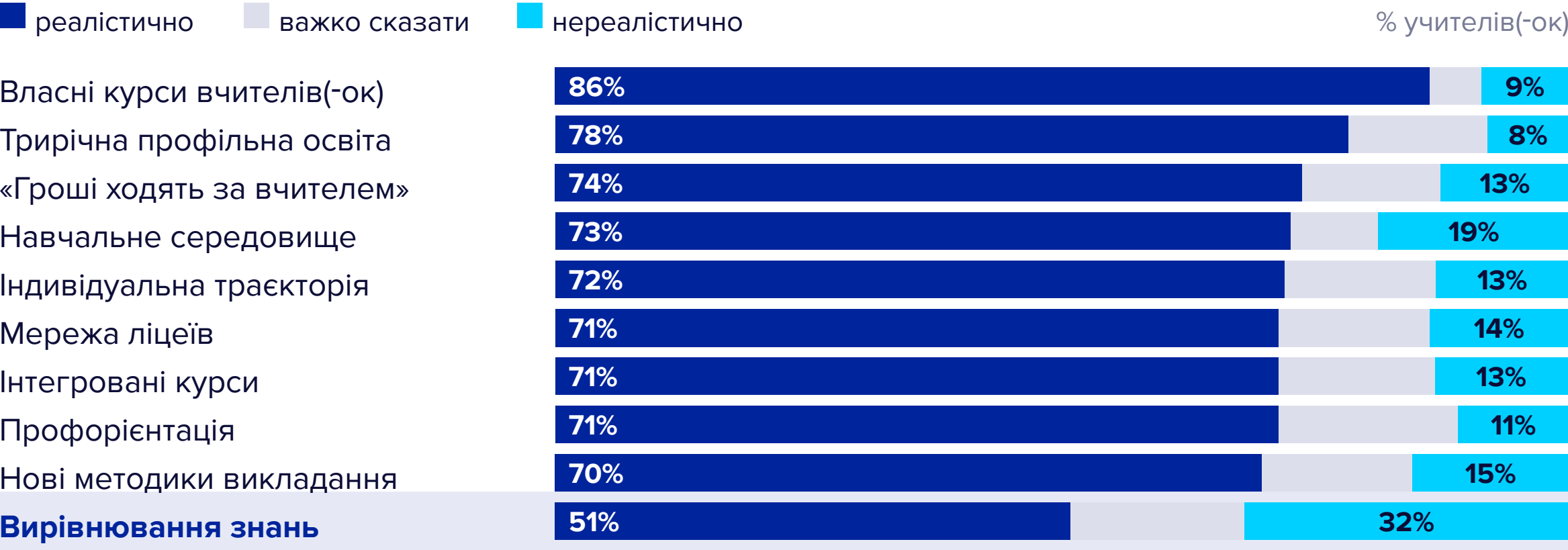

Адміністрації

Вирівнювання знань

Наскільки реалістично втілити за 5 років

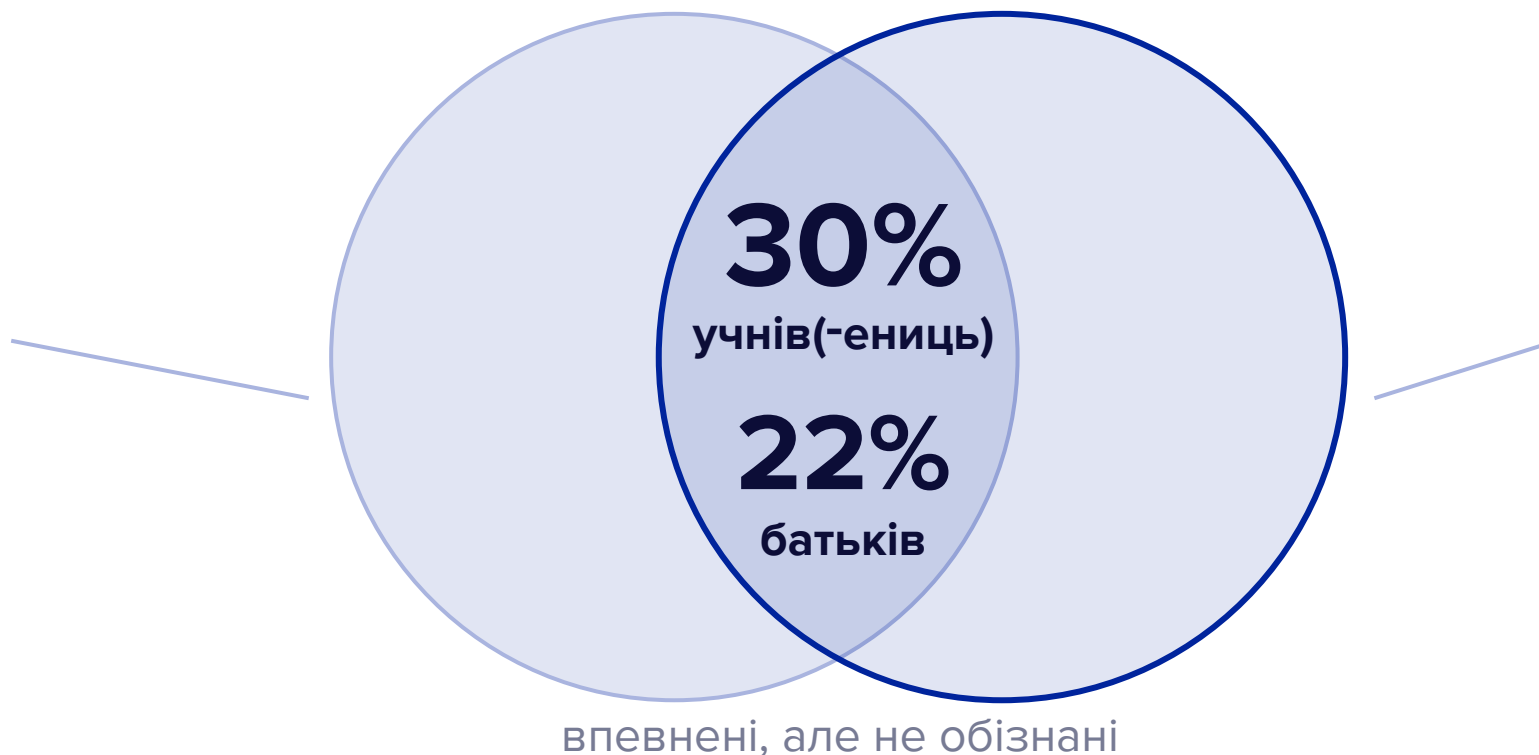
Розуміння реформи

Самооцінка

«Розумію
реформу»

Перевірка знань

Обізнаність про
реформу

Хто краще розуміє зміни, рідше тривожиться: у «впевнених, але необізнаних» учнів(-ениць) тривога вища — 1,71 бала проти 1,43.

УМОВИ

Ліцеї запустили реформу власними силами.

Для масштабування потрібні простір, розклад, готові рішення й пояснення змін.

- **Простір**
Не лише кабінети

Простори для самостійної та групової роботи учнів(-ениць)

- **Розклад**
Без «вікон»

Спільний час для курсів за вибором, пари там, де зручно

- **Готові рішення**
Типові для всіх

Навчальні плани, шаблони розкладу й правила формування груп

- **Розуміння**
Логіка змін

Пояснювати, навіщо реформа, а не лише як вона працює

04

Як діяти?

Знахідки передпілоту можна перетворити на конкретні кроки ліцею, громади й МОН.

Хороші практики закладів-учасників передпілоту

ЗБІРНИК ПРАКТИК

Профільна старша школа: хороші практики передпілотних академічних ліцеїв

Хороші практики, які передпілотні ліцеї напрацювали в перший рік впровадження профільного навчання

I	Підготовка закладу до профільного навчання	практики 1–3
II	Індивідуальні освітні траєкторії	практики 4–6
III	Організація освітнього процесу	практики 7–9
IV	Кадрове забезпечення, підтримка учнівства та партнерства	практики 10–14

Повний текст збірника

Рекомендації для ліцеїв

1 Зробити вибір профілю усвідомленим

Індивідуальна консультація й діагностика інтересів до подання заяви, а не лише інформаційні зустрічі.

2 Публікувати опис кожного курсу до вибору

Каталог за кілька тижнів: мета, теми, хто викладає, як оцінюють; можливість поставити запитання.

3 Оголошувати правила наперед

Мінімум і максимум групи, друга хвиля вибору, корекційне вікно на початку року — разом із каталогом.

4 Відкрити вибір для всієї паралелі

Змінні групи й спільний час у розкладі: учень(-ениця) обирає з переліку ліцею, а не лише свого класу.

5 Дати вчителям і вчителькам час та опору

Захищений час на спільну підготовку, наставництво за новими курсами, прозорий розподіл обов'язків.

6 Планувати вирівнювання знань

Вхідна діагностика з профільних предметів у перші тижні й коригувальні заняття в першому семестрі.

Рекомендації для ОМС

1 Планувати мережу профілів на рівні громади

Ліцеї домовляються, хто що відкриває; єдиному ліцею — допомога втримати всі напрями.

2 Інвестувати в кадри, а не лише в нові профілі

Місцеві стимули для вчителів(-ок) нових курсів, навчання за їхніми запитами, міжшкільне наставництво.

3 Готувати простір заздалегідь

Закупівлі й ремонти до початку року; простори для самостійної роботи, укриття, транспорт.

4 Розвивати партнерства

ЗВО, роботодавці й громадські організації — для курсів, проєктів і практичних занять.

5 Пояснювати реформу родинам

Інформаційна кампанія для учнів(-ениць) 8–9 класів і батьків: логіка змін, вступ, вибір курсів.

Рекомендації для МОН

1 Підготувати повні методичні комплекти

До кожної модельної програми — розробки, матеріали, оцінювання; відкритий банк практик передпілоту.

2 Організувати підвищення кваліфікації за запитами

Інтегровані курси, оцінювання, мотивація учнів(-ениць), ШІ; очні тренінги з авторами й практиками.

3 Запровадити нормативний період зміни курсу

Учень(-ениця) може змінити вибірковий курс на початку року без втрати результатів навчання.

4 Розробити інструменти вирівнювання знань

Типова вхідна діагностика з профільних предметів і програми коригувальних занять для 10 класу.

5 Запропонувати готові організаційні рішення

Шаблони навчальних планів і розкладу, алгоритми формування змінних груп і вибору курсів.

6 Унормувати допрофільну підготовку й консультування

Єдині рекомендації для 8–9 класів і нормативна основа для кар'єрних радників(-ць).

Запитання та відповіді

Реформа профільної середньої
освіти в Україні: досвід
передпілотних академічних ліцеїв

ЗАПИТАННЯ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМАНДИ

Що потрібно, щоб профільна старша школа давала учням та ученицям реальний вибір?

ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ

Від передпілоту до масштабування: практичні рішення для 150 пілотних ліцеїв

01 Які результати підтвердили ваші очікування, а які стали несподіваними?

02 Які рішення держави, громад і ліцеїв потрібні, щоб масштабувати реформу й забезпечити реальний вибір учнів(-ениць)?

УЧАСНИКИ ТА УЧАСНИЦІ ПАНЕЛІ

Тетяна Балашова

керівниця експертної групи з питань шкільної освіти
Директорату шкільної освіти
Міністерства освіти і науки України

Олександр Голяченко

директор Ліцею №12 м. Житомира
ім. С. Ковальчука

Антоніна Макаревич

заступниця керівника з питань профільної середньої освіти
Офісу впровадження НУШ,
який підтримується Світовим банком у межах програми LEARN

Олена Северенчук

національна координаторка проекту
“Навчаємося разом”, радниця з питань розвитку
благодійної організації “Зміст”

Олеся Калинич

начальниця управління освіти
Хустської міської ради

МОДЕРАТОР

Костянтин Шокало

керівник Центру дослідження освіти
в надзвичайних ситуаціях
(KSE Institute)

Дякуємо за увагу!

Реформа профільної середньої освіти в Україні: досвід передпілотних академічних ліцеїв

Повний текст дослідження

Центр дослідження освіти в надзвичайних ситуаціях (KSE Institute)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

KSE Institute

